

Höglignande bildning i Gunnesby

Gunnesby 1:4 | Säve 103 | Fornlämningsliknande bildning
Utredning | Göteborgs stad

Karolina Kegel

ARKEOLOGISK RAPPORT FRÅN
GÖTEBORGS STADSMUSEUM
ISSN 1651-7636
© Göteborgs stadsmuseum 2017
Norra Hamngatan 12
411 14 GÖTEBORG
www.goteborgsstadsmuseum.se

REDAKTION
Else-Britt Filipsson
Tara Gullbrand
Karolina Kegel
Ulf Ragnesten
Tom Wennberg

OMSLAGETS GRAFISKA FORM
Mimmi Andersson
Omslag: Den höglignande formationen Säve 103.

TOPOGRAFISKA OCH EKONOMISKA KARTAN
© Lantmäteriverket. Medgivande 507-98-3211

KARTOR FRÅN STADSBYGGNADSKONTORETS DATABAS
© Göteborgs Stadsbyggnadskontor

FORNLÄMNINGSLIKNADE BILDNING SÄVE 103

Arkeologisk utredning

SAMMANFATTNING

Under en halvdag i juni 2017 genomförde Göteborgs stadsmuseum en utredning av en fornlämningsliknande bildning utanför Gunnesby i Säve, på norra Hisingen i Göteborg. Bildningen var registrerad i fornlämningsregistret som bevakningsobjekt med beteckning Säve 103 och misstänktes kunna utgöra en gravhög.

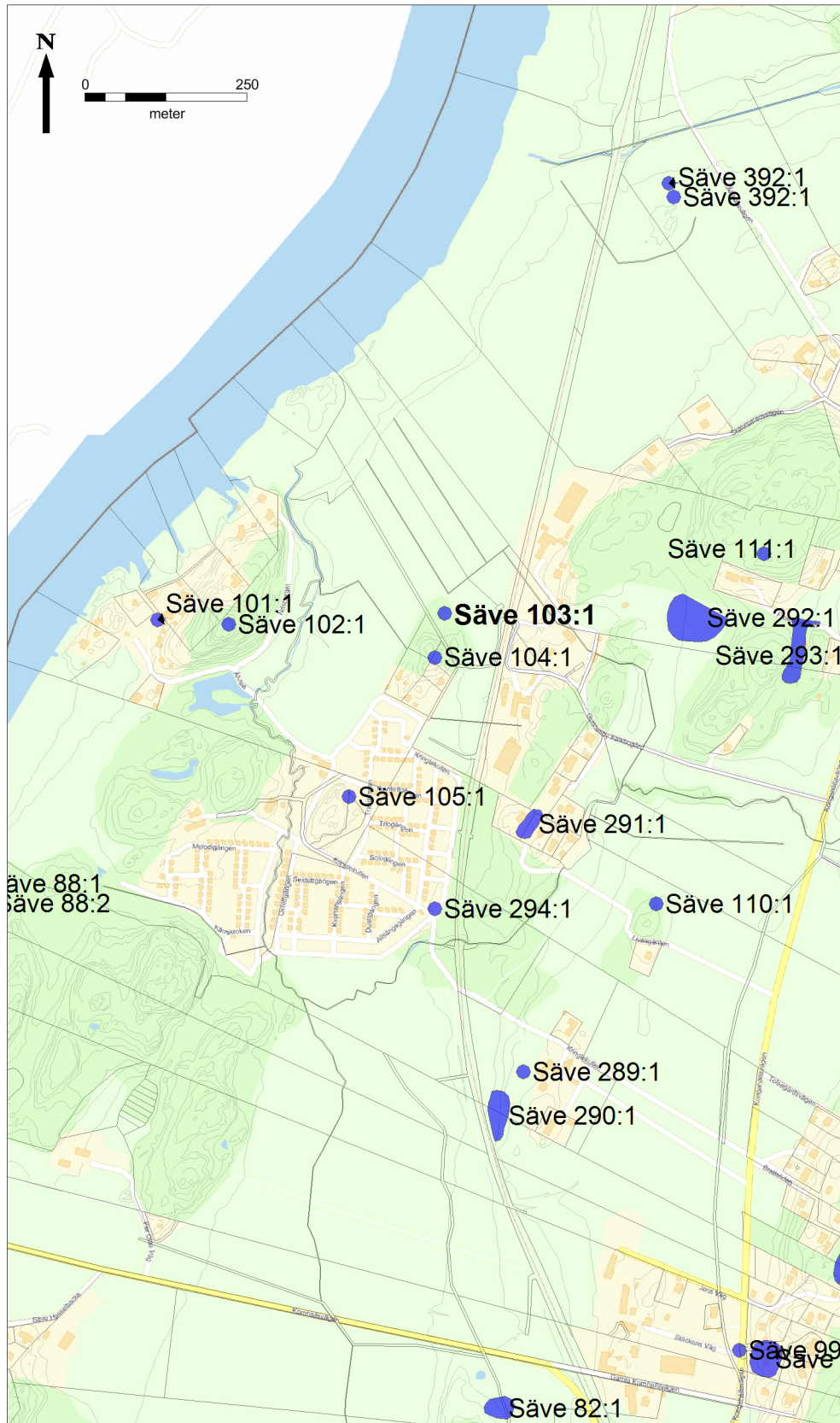
Ett mindre antal schakt drogs genom och i utkanten av bildningen för att undersöka huruvida högen utgjorde en fornlämning. Bildningen visade sig bestå av i sen tid påförda jordmassor och odlingssten. Säve 103 utgår därmed som kulturhistorisk lämning.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens beslut nr:	431-12901-2017
GSM dnr	0917/17
Uppdragsgivare:	Länsstyrelsen i Västra Götaland
Läge:	Gunnesby, Säve socken, Göteborgs kommun (igur 1-2)
Koordinater:	N: 6411937.528 / E: 144131.476 (SWEREF 99 12 00)
Grävningorsak:	Husbyggnation
Grävninginstitution:	Göteborgs stadsmuseum
Datum för undersökning i fält:	2017-06-16
Undersökt yta:	cirka 32 m ² (extensivt), cirka 10 m ² (intensivt)
Antal arkeologtimmar i fält:	4
Antal maskintimmar:	4
Platsledare:	Ulf Ragnesten
Övriga deltagare i fält:	Karolina Kegel
GSMA nr:	170009
Internt utredningsnr:	Utr 168

Figur 1. Utredningsobjektets läge på norra Hisingen. Vägkartan, skala 1:100 000.

Figur 2. Säve 103 och omgivande fornlämningar. Fastighetskarta, skala 1:10 000.

INLEDNING

Inför planerad husbyggnation och på uppdrag av Länsstyrelsen i Västra Götaland genomförde Göteborgs stadsmuseum en arkeologisk utredning av den fornlämningsliknande bildningen Säve 103 på norra Hisingen i Göteborg (figur 1-2). Bildningen var registrerad som bevakningsobjekt i FMIS.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Den höglignande bildningen låg i norra kanten av ett skogsklätt impediment, omgivet av betes- och åkermark och med ett kolonistugeområde i söder. Landskapet karaktäriseras av bergsimpediment omgivna av brukad mark, samt närheten till Nordre älv, belägen endast cirka 400 m åt nordväst (figur 2). Den undersökta bildningen var belägen cirka 5 m över havet. Odlingsmarken i norr och väst ligger endast 2-3 m över havet och sluttar ned mot älven. På det låglänta området väster om impedimentet rinner ett mindre vattendrag som under yngre järnålder bör ha varit större, troligen rentav en älvarm.

I området finns flera ensamliggande stensättningar (Säve 111, 289) och gravliknande lämningar som kan utgöra högar, stensättningar och i ett fall en möjlig domarring (Säve 101-105, 110; figur 2). Liksom Säve 103 ligger de på impediment och mindre bergshöjder. I övrigt finns ett antal boplatser och fyndplatser, sannolikt från sten- och bronsåldern, i området (Säve 290-293).

UTSEENDE FÖRE UNDERSÖKNINGARNA

Den fornlämningsliknande bildningen utgjordes av en oval hög, cirka 7,8 x 5,5 m stor, 0,4 m hög och med välvd profil, beväxt med gräs och något sly. I kanten stod två mindre lövträd (figur 3).

TIDIGARE FYND OCH UNDERSÖKNINGAR

Inga tidigare undersökningar har berört Säve 103.

SYFTE OCH UNDERSÖKNINGSMETOD

Utredningen syftade till att fastställa bevakningsobjektets Säve 103 antikvariska status, det vill säga undersöka huruvida bildningen utgjorde en fornlämning eller ej.

Schakt togs upp med en mindre grävmaskin, med början i ytan av den möjliga gravhögen samt mot kanten av densamma. Då eventuellt intressanta lager eller konstruktioner påträffades rensades dessa fram för hand. Metalldetektor fanns tillgänglig om bildningen skulle visa sig vara en kulturhistorisk lämning. Anläggningar och schakt fotograferades, mättes in med RTK-GPS och beskrevs.

Figur 3. Den höglignande lämningen före undersökning.

NATURVETENSKAPLIGA BESTÄMNINGAR

Inga prover för naturvetenskapliga analyser togs i samband med undersökningen.

GRÄVNINGSIAKTTAGELSER

Tre schakt drogs på och i kanten av den misstänkta högen. Högen visade sig bestå av påförd lera och matjord, delvis liggande på berg. I två av schakten (S2, S3) påträffades två stensamlingar, bedömda som samma anläggning. De tolkades dock som odlingssten, möjligen upplagd i sen tid. Ett flintavslag påträffades i den ena stenpackningen.

En mindre, sotig mörkfärgning påträffades i S3. Den genomgrävdes men var fyndtom och kunde inte tolkas närmare. Ingenting i högens uppbyggnad antydde att det rörde sig om en gravhög. De enskilda schakten beskrivs nedan.

S1 (m)

0-0,5 (0,35)	Humus/matjord, delvis påförd. Enstaka stenar ca 0,1-0,2 m i diameter.
0,35-	Berg

S2 (m)

0-0,35 (0,45) Lerig humus/påförd matjord. Enstaka stenar 0,1-0,2 m i diameter.

0,35-0,47 Brun, lerig silt humös silt. Äldre markyta?

0,47- Gulbrun lerig silt. Berg. I en svacka i berget ligger en stenpackning (A1a), cirka 1,0 x 0,8 m stor. Består av 10-15 stenar, cirka 0,1-0,3 m i diameter. Fynd av ett flintavslag.

S3 (m)

0-0,35 (0,55) Lerig humus/påförd matjord.

0,35- Gul lerig silt. Därunder berg. I västra änden av schaktet en sotig mörkfärgning, cirka 0,2 m i diameter. Den genomgrävdes men kunde inte tolkas närmare. I en svacka i berget ligger en stenpackning (A1b), cirka 1,2 x 0,8 m stor. Stenarna är cirka 0,2 m i diameter, med en större sten cirka 0,45 x 0,30 m stor. Inga fynd.

Figur 4. Schakt- och anläggningsplan.

Figur 5. Schakt S1. I bildens högra sida syns berget direkt under matjorden. Foto mot väst.

Figur 6. Schakt S2 med stenpackningen A1a. Ovanför det naturliga siltlagret med stenarna syns den påförda, lerblandade matjorden. Foto mot söder.

Figur 7. Schakt S3 med den glesa stenpackningen A1b. Bakom denna är en bergskant synlig. I bildens högra övre hörn syns även S2 med stenpackningen A1a. Foto mot väst.

Figur 8. En del av den höglignande bildningen visade sig vara en naturlig bergskant.

FYNDBESKRIVNING

Ett flintavslag påträffades i en av stenpackningarna. Det kunde dock inte säkert sägas höra samman med anläggningen. I övrigt påträffades endast en järnspik. Inga fynd insamlades.

DATERING OCH TOLKNING

Inga fynd, lager eller konstruktionsdetaljer påträffades som kunde visa att bildningen utgjordes av en gravhög. Bildningen bestod istället av påförda jordlager och berg. De påförda lagren är sannolikt sentida. Stenpackningarna i botten kan utgöra uppkastad odlingssten, troligen även den sentida.

ANTIKNARISK BEDÖMNING

Inga iakttagelser vid undersökningen kunde styrka att bildningen utgör en gravhög eller någon annan form av fornlämning. Säve 103 bör därför utgå som kulturhistorisk lämning. Inga ytterligare arkeologiska insatser krävs inför exploatering av den undersökta ytan.

